

Respons

Venezuela: Kritiske ytringer i sosiale medier

- Hvilke reaksjoner møter personer som ytrer seg kritisk i sosiale medier?
- Hvem av kritikerne opplever reaksjoner?

Kildetilfang

Responsen baserer seg i stor grad på informasjon innhentet på en reise til Colombia og Venezuela fra 1. til 10. mai 2019, der vi blant annet møtte menneskerettighetsorganisasjonene Foro Penal og PROVEA og professor Natalia Gan ved Universidad Metropolitana i Caracas.

I tillegg til dette kildematerialet, bygger responsen på informasjon fra Venezuela-eksperter i Norge og skriftlige publikasjoner.

Bakgrunn

Journalister og andre som ytrer seg kritisk eller som publiserer kritikk mot det venezuelanske regimet, har blitt utsatt for reaksjoner fra venezuelanske myndigheter. Arrestasjoner av journalister har økt i omfang. Også utenlandske journalister har blitt arrestert, og utvist fra landet etter løslatelse (OHCHR 2017, s. 26). Ifølge OHCHR lever hundrevis av venezuelanske journalister nå i eksil (OHCHR 2019, s. 6). Dette har ført til at internett og sosiale medier har blitt hovedplattformen for kommunikasjon og informasjon for befolkningen. Manglende investeringer i infrastruktur og myndighetenes blokkering av uavhengige nettsider har gjort tilgangen til sosiale medier vanskelig (OHCHR 2019, s. 6).

Hvilke reaksjoner møter personer som ytrer seg kritisk på sosiale medier?

Det er ikke bare journalister som har opplevd overgrep pga. sine ytringer. Også personer som har uttalt seg kritisk om regimet i sosiale medier, har blitt møtt med reaksjoner fra myndighetene (HRW 2017, s. 18-19; OHCHR 2019).

OHCHR viser til NGO-en «Espacio Público» som har registrert vilkårlige arrestasjoner og anklager mot 55 personer som har ytret seg kritisk i sosiale medier i løpet av de siste 10 årene. 24 av disse personene ble arrestert i 2018 (OHCHR 2019, s. 6),

HRW viser til en konkret sak der en person i april 2017 ble oppsøkt hjemme av representanter for venezuelansk sikkerhetstjeneste. Personen skal offentlig ha kritisert det venezuelanske regimet. Personen ble tatt med til et hemmelig sted, torturert og holdt i flere uker før han slapp

fri og måtte undertegne et dokument som sa at han var blitt holdt i én dag. Personen fikk så meldeplikt, men greide å komme seg ut av landet (HRW 2017, s. 18-19).

OHCHR viser til en annen sak med en studentleder og politisk aktivist fra delstaten Mérida som har sittet arrestert siden januar 2016, for å ha tvitret kritisk mot myndighetene. Saken endte i retten og han ble tiltalt for å ha oppmuntret til å spre hat og falsk informasjon (OHCHR 2018, s. 38). Landinfo har ingen nærmere informasjon om dette konkrete tilfellet.

Lite logikk i hvem som pågripes for kritiske ytringer

Det er svært vanskelig å vite hva som gjør at personer som ytrer seg kritisk i sosiale medier møter reaksjoner fra myndighetene. Vi vet ikke om det er det personen skriver om eller om det er andre forhold som er avgjørende. Det er også vanskelig å vite i hvor stor grad myndighetene følger med på det som blir publisert. Det som er sikkert, er at de følger med på mye (Gan, møte i Caracas mai 2019).

Det å ytre seg kritisk i sosiale medier trenger ikke i seg selv å bety at en person får problemer med myndighetene. En slik aktivitet, i tillegg til annen type aktivitet som oppfattes å være i opposisjon til myndighetene, kan imidlertid føre til reaksjoner, ifølge forsker Antulio Rosales fra SUM ved Universitetet i Oslo (UiO) (Rosales, WhatsApp februar 2019).

Flere kilder er enige i at myndighetene ikke forfølger eller trakasserer alle som poster kritikk på sosiale medier, men at de holder øye med enkelte personer (Foro Penal; Gan, møte i Caracas mai 2019). Ifølge Foro Penal og PROVEA kan det virke tilfeldig hvem som blir rammet av myndighetene, men de påpekte at det kan være noe i den enkeltes profil som gjør at myndighetene følger med på deres aktivitet. PROVEA uttalte at det er vanskelig å se noen logikk i det. Enkelte ganger er det kjente personer som kommer med kritikk i sosiale medier og blir arrestert, andre ganger er det helt ukjente personer. PROVEA hevdet videre at ingen kan føle seg sikre på å ikke bli anholdt, men mente det ikke alltid er de som går ut med mest åpenbar kritikk, som er mest utsatt (PROVEA, møte i Caracas mai 2019).

Professor Natalia Gan kjente selv til personer som publiserer masse kritikk i sosiale medier, uten at myndighetene bryr seg om det. Andre personer blir imidlertid utsatt for reaksjoner fra myndighetene for slike handlinger. Gan understreket at det er vilkårlig hvem som blir rammet, og hvem som ikke blir det (Gan, Caracas mai 2019). I de tilfellene venezuelanske myndigheter reagerer, ønsker de å sende ut en beskjed om at det ikke er akseptabelt å kritisere regimet (Foro Penal; Gan, møte i Caracas mai 2019).

Hverken Gan eller Foro Penal kjente til mange saker der personer som har ytret seg kritisk i sosiale medier, har opplevd problemer i etterkant (møter i Caracas, mai 2019). Gan kjente til ca. fem saker. Noen av personene hadde ytret seg negativt om presidenten og fått reaksjoner i etterkant. Gan visste ikke hvorvidt det også kunne være andre årsaker til at disse personene hadde fått problemer med myndighetene.

Foro Penal og PROVEA nevnte noen enkeltsaker:

- En kvinne som skrev at hun håpet president Maduro ville bli fengslet og at det er bra myndighetspersoner blir drept, skal ha blitt arrestert som følge av disse ytringene.
- En annen person ble arrestert etter at han hadde spredt bilder av et kongressmedlem som var blitt drept. Myndighetene ønsker ikke at slike bilder blir spredt (Foro Penal; PROVEA, Caracas mai 2019).

Respons Venezuela: Kritiske ytringer i sosiale medier

- En kjent menneskerettighetsadvokat og journalist, Luis Carlos Diaz, produserte videoprogram med politiske kommentarer og humor. Diaz ble fengslet i april 2019 som en følge av dette. Han ble torturert og formelt anklaget for å være ansvarlig for strømbryddene i landet i mars/april. Diaz ble løslatt etter 24 timer på grunn av internasjonalt press (PROVEA; Gan, Caracas mai 2019).

Venezuelanere som bor i utlandet

Gan opplyste videre at venezuelanere som bor i utlandet generelt er mer frittalende i sosiale medier enn venezuelanere som bor i Venezuela (Gan, møte i Caracas mai 2019). Ifølge førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen, Leif Marsteintredet, er imidlertid også venezuelanere som befinner seg i utlandet, redde for offentlig å kritisere forhold i Venezuela i sosiale medier eller i andre medier. De fleste tør ikke uttrykke kritikk, særlig ikke hvis de har familie i Venezuela. De er redde for at familien skal oppleve reaksjoner på grunn av ytringer de har kommet med fra utlandet (telefonsamtale, juni 2018).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- HRW, dvs. Human Rights Watch (2017, 29. november). *Crackdown on Dissent*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2017/11/29/crackdown-dissent/brutality-torture-and-political-persecution-venezuela> [lastet ned 13. august 2019]
- OHCHR, dvs. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2017, august). *Human rights violations and abuses in the context of protests in the Bolivarian Republic of Venezuela from 1 April to 31 July 2017*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra http://www.ohchr.org/Documents/Countries/VE/HCReportVenezuela_1April-31July2017_EN.pdf [lastet ned 13. august 2019]
- OHCHR (2018, juni). *Human Rights violations in the Bolivarian Republic of Venezuela: Downward spiral with no end in sight*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig fra

Respons Venezuela: Kritiske ytringer i sosiale medier

https://www.ohchr.org/Documents/Countries/VE/VenezuelaReport2018_EN.pdf [lastet ned 15. august 2019]

- OHCHR (2019, 5. juli). *Human rights in the Bolivarian Republic of Venezuela. Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the situation of the Human rights in the Bolivarian Republic of Venezuela*. Genève: OHCHR. Tilgjengelig via <https://reliefweb.int/report/venezuela-bolivarian-republic/report-united-nations-high-commissioner-human-rights-situation> [lastet ned 7. august 2019]

Muntlige kilder

- Gan, Natalia. Professor ved Universidad Metropolitana, Caracas. Møte i Caracas 8. mai 2019.
Natalia Gan bor og arbeider i Venezuela. Hun har blitt anbefalt som kilde av Senter for Utvikling og Miljø (SUM) ved UiO.
- Foro Penal. Menneskerettighetsorganisasjon i Venezuela. Møte i Caracas 8. mai 2019.
- Marsteintredet, L. Telefonsamtaler 27. juni 2018.
Leiv Marsteintredet er førsteamanuensis ved Universitet i Bergen. Han er forsker på Latin-Amerika og er svært godt oppdatert på situasjonen i Venezuela.
- PROVEA, dvs. Programa Venezolano de Educación – Acción en Derechos Humanos, ved Rafael Uzcategui. Møte i Caracas 8. mai 2019.
Venezuelansk menneskerettighetsorganisasjon. PROVEA jobber med menneskerettigheter og sosiale og kulturelle rettigheter. Jobber blant annet med å skaffe advokater, gratis juridisk hjelp til undersøkelser i rettsaker. Organisasjonen trekkes fram som en svært pålitelig kilde av flere. Lederen er selv sosiolog og gir gode analyser av organisasjonen.
- Rosales, A. WhatsApp, 12.februar 2019.
Rosales er forsker ved Senter for Utvikling og Miljø ved UiO. Han er venezuelansk statsborger.

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.